

nal, com diu a la introducció de l'obra, comencen el 1774, i arriben fins ben bé als nostres dies, és a dir, fins al 1998. Cal dir que el concepte de malnom s'hi troba aplicat d'una manera àmplia i inclou topònims de la localitat que hagin tingut alguna aplicació com a determinatiu personal, com en el cas de l'article *Abeurador*: *De s'Abeurador* (s. XIX). *Can Pomaret de s'Abeurador* (s. XX). En Damià de *s'Abeurador* (s. XIX), o simples llinatges com «Morey. Llinatge, distint de Morell. Del llatí *Mauritiu*, nom propi d'home». Hem d'assenyalar també l'interès del pròleg, signat per un lingüista prestigiós, Joan Veny, que, a més, és fill de Campos, i que analitza i remarca els valors d'aquest repertori, des del punt de vista onomàstic, però també de la llengua en general.

JOSEP MORAN I OCERINJAUREGUI

TOST, Manuel A. (ed.): *Ensenyament-aprenentatge de llengües romàniques: nous enfocaments*, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació, 1998.

Aquest llibre consta de tres parts, cadascuna de les quals correspon a un mòdul diferent del projecte Ariadna, projecte que se situa dins del conjunt de programes europeus que volen fomentar l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües estrangeres. En el projecte Ariadna, hi treballen professors de cinc universitats europees diferents: Mons-Hainaut (Bèlgica), París VIII (França), Lisboa (Portugal), Università per Stranieri di Siena (Itàlia) i Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). D'aquesta darrera universitat, hi han participat professors de tres departaments diferents: del Departament de Filologia Catalana, del Departament de Filologia Espanyola i del Departament de Filologia Francesa i Romànica. Tot el treball ha estat coordinat per l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Tal com l'editor Manuel A. Tost explica en el pròleg, en la societat actual cada vegada és més necessari saber parlar més d'una llengua. Tanmateix, aquesta demanda contrasta amb la poca tradició que hi ha en l'ensenyament de les llengües romàniques com a llengües estrangeres. Aquest contrast s'accentua si es té en compte que aprendre simultàniament dues llengües és positiu si són llengües emparentades ja que comparteixen determinades característiques. Ara bé, per a poder aprendre dues llengües (o més) a la vegada, cal que els professors tinguin el material didàctic adequat, cal que sàpiguen quins aspectes són comuns entre dues llengües i en quins aspectes difereixen. Evidentment, si el professor disposa de tota aquesta informació, podrà utilitzar la mateixa metodologia per a ensenyar dues llengües diferents.

Aquest és, doncs, l'objectiu d'aquest llibre: l'*Ensenyament-aprenentatge de llengües romàniques* pretén ser una eina d'estudi que va adreçada a professors

de llengües estrangeres i a aprenents que ja tenen una certa experiència en l'aprenentatge de llengües estrangeres i amb determinats coneixements metalingüístics.

A part del pròleg, el llibre està dividit en tres parts. La primera part està feta per les professores Anna Bartra i Gemma Rigau del Departament de Filologia Catalana de la UAB i per la professora M. Lluïsa Hernanz del Departament de Filologia Espanyola de la UAB, amb la col·laboració d'Antonella Benucci (Universitat per Stranieri di Siena), Roser Gauchola (Universitat Autònoma de Barcelona), João Malaca Casteleiro (Universidade de Lisboa) i Manuel A. Tost (Universitat Autònoma de Barcelona). En aquesta part, s'hi fa un estudi sintàctic i semàntic de la impersonalitat. D'una banda, s'hi estudien les impersonals sintàctiques, és a dir, aquelles frases que no tenen un subjecte que concordi amb el verb i les frases que tenen un subjecte expletiu sense contingut semàntic. Evidentment, aquest segon tipus de construccions són les que trobem en francès ja que és l'única llengua romànica que s'estudia en aquest llibre que sempre exigeix la presència d'un subjecte. Així, per exemple, el francès reclama que les frases impersonals tinguin com a subjecte l'expletiu *il*.

D'altra banda, també s'estudien les impersonals semàntiques. En aquest cas, es tracta de frases que tenen un subjecte concordat amb el verb (ex. *Uno no apprendre francès en quatre dies* (espanyol)). Aquest subjecte té valor genèric i no pas referencial.

Aquesta primera part està organitzada en cinc apartats cadascun dels quals està dedicat a una de les cinc llengües romàniques que s'estudien en el llibre: l'espanyol, el català, l'italià, el francès i el portuguès. Tot i així, en cada apartat hi ha referències constants al que passa en les altres llengües romàniques, cosa que facilita veure quines semblances i quines diferències hi ha entre aquestes.

A cada part es segueix el mateix esquema, cosa que permet estudiar d'una manera sistemàtica les diferents construccions impersonals de cadascuna d'aquestes llengües. Per començar s'estudien els verbs unipersonals, categoria que inclou els verbs meteorològics i els verbs existencials del tipus *Plou* (català) o *Há muita gente na rua* (portuguès). Tot seguit, s'estudien diverses construccions que són impersonals semàntiques ja que tenen un subjecte indeterminat o genèric que concorda amb el verb. Pertanyen a aquest grup les construccions impersonals amb *se/es/si* (ex. *Si dice questo* (italià)), les construccions en tercera persona del plural (ex. *Truquen* (català)), la forma *uno/a* (ex. *A veces no sabe uno lo que hace* (espanyol)) i les construccions en segona persona del singular (ex. *En aquest país, si no tens diners no te'n surts* (català)).

Tot seguit, s'estudien els verbs accidentalment impersonals. Dins d'aquest apartat s'hi estudien verbs que sovint s'han tractat d'una manera dispersa i que han rebut diferents denominacions. Aquest tipus de verbs tenen una característica que els diferencia dels usos impersonals que s'han descrit anteriorment: són verbs que tenen una versió impersonal (ex. *Il suffit de passer le pont* (francès)) i una versió en què concorden amb un subjecte (ex. *Deux heures suffisent à finir le travail* (francès)).

A més d'aquests apartats, si alguna d'aquestes llengües té alguna altra estratègia per a expressar la impersonalitat, també s'hi recull. Així, per exemple, a l'apartat dedicat al català es fa referència a la construcció arcaïtzant amb *hom* (ex. *Hom diria que esteu enfadats*) i a la construcció arcaïtzant amb *que...* (ex. *Diu que et cases?*); a l'apartat dedicat a l'italià s'hi descriuen frases com *Ci vuole più caffè* en què el verb actua com un predicat existencial-modal i construccions del toscà i del dialecte de l'Abruzzo; a l'apartat dedicat al francès, s'hi descriuen predicats que expressen valor modal (ex. *Il se peut que...*), etc.

La segona part d'aquest llibre està dedicada a l'estudi de la negació des d'un punt de vista més pragmàtic. Aquest estudi, que a diferència de la primera part està escrit en francès, és fet pels professors Roser Gauchola, Julio Murillo i Manuel A. Tost del Departament de Filologia Francesa i Romànica de la Universitat Autònoma de Barcelona, amb la col·laboració de Marina Benedetti (Universit  per Stranieri di Siena) i Jo  Malaca Casteleiro (Universidade de Lisboa). Contràriament al que passava en la primera part, en aquesta segona part no s'estudia el comportament de la neg ci  primer en una llengua i després en una altra, sinó que es fa una classificació dels diferents tipus de neg ci , que existeixen i dins de cada tipus hi ha exemples de les cinc llengües romàniques.

D'entrada, es caracteritza la neg ci  com una operació cognitiva universal que es manifesta en diversos actes de parla i que sobrepassa els límits de la gramàtica. Tot seguit, els autors estableixen una tipologia no només de les formes que pot revestir la neg ci , sinó també de les diferents maneres de negar que hi ha dins d'aquestes cinc llengües romàniques. Per a dur a terme aquesta tipologia, classifiquen la neg ci  a partir de tres criteris: la integració sintàctica, l'abast i la naturalesa dels mecanismes usats.

El primer criteri, el de la integració sintàctica, permet distingir entre la neg ci  autònoma i la neg ci  integrada. El segon criteri permet distingir entre la neg ci  que afecta tota la frase (*neg ci  total*) i la neg ci  que només afecta un constituent de la frase (*neg ci  parcial*). Finalment, el tercer criteri permet establir quatre subtipus de neg ci : la neg ci  sintàctica, la neg ci  lexicosint ctica, la neg ci  morfològica i la neg ci  morfològica. A partir, doncs, d'aquests tres criteris, descriuen els diferents tipus de neg ci  i l'ordre en què apareixen les partícules negatives.

D'entrada, es centren en la neg ci  total autònoma, que reemplaça tot un enunciat. Pot ser de tres tipus diferents: neg ci  total autònoma amb un adverbi sentencial (ex. —*  Vas al cine?* —*No. / En absoluto. / No, en absoluto* (espanyol)); neg ci  autònoma amb estructures amb un nucli negatiu (ex. —*Tu vas au cinéma?* —*Pas du tout / Absolument pas* (francès)) i neg ci  autònoma amb expressions gramaticalitzades (ex. —*Et va convidar a la seva festa?* —*I ara!* (català)). També estudien les característiques de la resposta afirmativa a una interrogativa negativa (ex. —*N o vais ao cinema?* —*Sim / Sim, sim / Vou, vou* (portugu s)).

Tot seguit, fan referència a la neg ci  integrada, que tant pot ser total com parcial. De negacions integrades totals, n'hi ha de cinc tipus diferents: hi ha la ne-

gació neutra (ex. *Non vado a la spiaggia* (italià)); la negació graduada dins de la qual hi ha dos subtipus: la negació graduada d'intensitat feble (ex. *No fuma gaire* (català)) i la negació graduada d'intensitat forta (ex. *No fuma gens* (català)); la negació pressuposicional (ex. *Ya no fuma* (espanyol)); la negació conjuntiva (ex. *Né Giovanni né Piero verranno stanotte* (italià)) i la negació anafòrica (ex. *Ele não lava, eu também não / tampouco* (portuguès)).

Pel que fa a la negació parcial integrada, n'hi ha de quatre tipus: hi ha la negació parcial sintàctica, també anomenada negació parcial paradigmàtica (ex. *Non mangia che mele* (italià)); la negació parcial lexicosintàctica que, a la vegada, es pot classificar en diversos subtipus (ex. *Rien n'est trop beau pour lui* (francès)); la negació parcial morfolèxica (ex. *No tan lluny / Què m'importa que em vegin o no?* (català)) i la negació parcial morfològica. Aquest darrer tipus de negació es refereix als prefixos negatius que varien segons la llengua.

Quant a l'última part del llibre, que també està escrita en francès, és feta per Robert Vivès de la Universitat Paris-VIII, en col·laboració amb Anna Bartra, Maria Lluïsa Hernanz, Gemma Rigau, Maria Pia Lo Duca, i João Malaca Casteleiro. A diferència de les parts anteriors en què s'agafa un fenomen gramatical com la impersonalitat en el primer cas i la negació en el segon, aquesta part és més teòrica ja que presenta als docents una visió diferent de la tradicional sobre determinats aspectes sintàctics i lèxics. A diferència de les altres parts, l'explicació es fa basant-se en exemples del francès i sembla que els exemples de les altres quatre llengües romàniques que són objecte d'estudi en aquest llibre només es col·loquin per a poder relacionar aquesta part amb les dues anteriors. De fet, el mateix autor admet en la introducció d'aquesta part que no pretén presentar cap mètode pedagògic de la gramàtica. Per tant, els objectius són diferents dels de la resta del llibre.

D'entrada, es diferencia el que és una frase (seqüència sintàctica i semàntica organitzada en torn d'un predicat) del que és un enunciat (allò que es pronuncia en el transcurs d'un intercanvi comunicatiu). Aquesta diferenciació serveix a l'autor per a centrar-se en l'estudi de la frase simple, que s'organitza entorn d'un predicat i dels seus arguments. Tot seguit, mira quin tipus d'element pot funcionar com a predicat. Comença amb un apartat dedicat al predicat per excel·lència, el verb. També recull que sovint són els arguments els que determinen el significat del verb (ex. *En Pere toca el menjar / Ara toca aquesta assignatura* (català)). També poden fer de predicat determinats adjectius: els anomenats adjectius predicatius. Aquests adjectius determinen l'esquema argumental i la distribució dels seus arguments (ex. *Estou contente por ir embora* vs. **Estou contente a comandar* (portuguès)). També hi ha determinats sintagmes nominals que poden actuar com a predicats. Aquests noms solen ser noms que estan relacionats amb un verb (ex. *Luc a donné une gifle à Bob* (francès)).

A més d'estudiar els elements que poden funcionar com a predicat d'una frase simple, hi ha un apartat dedicat a les construccions causatives, un altre dedicat a les variants aspectuals, un altre dedicat a l'anàlisi de determinats connectors i un

altre dedicat al tipus d'objectes. L'única característica que uneix aquests apartats amb els anteriors és que tots tracten d'elements que pertanyen a la frase simple.

A través d'aquestes tres parts, doncs, l'*Ensenyament-aprenentatge de llengües romàniques: Nous enfocaments* posa a l'abast dels professors de llengües estrangeres i dels estudiants amb certs coneixements gramaticals una eina molt útil que els permetrà endinsar-se en l'estudi simultani de diverses llengües romàniques com a llengües estrangeres, pràctica fins ara no gaire habitual. Per això, seria convenient que l'ICE continués en aquesta direcció, coordinant més projectes com aquest i publicant-ne els resultats.

MONTSERRAT PASCUAL POU